

Grund, at den har været til Stede. Og hvis man færdes ude paa Landet, opdager man, at Spørgsmaalet ogsaa dér i allerhøjeste Grad har Opmærksomheden fæstet paa sig. Thi alle, der følger noget med og har set paa Samfundsudviklingen i de Aar, der er gaaet, vil sikkert have Forstaaelse af, at den Forskydning, der er sket i de senere og navnlig i det sidste Aar, kan ikke fortsættes. Industrien herhjemme har ingen Fremtid, der betinger, at Befolkningstilvæksten kan aftages af Købstæderne eller af Stationsbyerne, hvor der er sket en stor Opsamling af Mennesker, som nu mere end nogen Sinde tidligere gaar arbejdsløse. Og det er ikke alene i Byerne og ved Stationsbyerne, der er foregaaet en saa stor Befolkningstilvækst, men ogsaa i de almindelige smaa Bonde-landsbyer, hvor man tidligere ikke har kendt til nogen egentlig Landarbejderstand. Efter min Mening er det ganske naturligt, at Landbruget faar sin Arbejdskraft gennem den Ungdom, som vil blive den fremtidige Landbrugerstand. Naar der alligevel er vokset en Arbejderstand op dér, er det Folk, som ikke har kunnet komme i Vej som Landbrugere, Folk, som nu i et længere eller kortere Aaremaal har siddet og set Tiden an, og som har haft en vis Støtte i forskellige Forhold, som har været til Stede under Krigen; navnlig i Tørveindustrien har der været god og rigelig Fortjeneste, ligesom disse Folk om Efteraaret har fundet lønnende Arbejde i Kartoffelmarken. Men der synes nu at taarne sig Vanskeligheder op for begge disse to Virksomheder, saaledes at der ikke mere vil være tilstrækkelig lønnende Beskæftigelse at finde for den almindelige Daglønsarbejder.

Jeg tror derfor, at denne Lovgivning er i højeste Grad nødvendig, og det er let forstaaeligt, at den vinder Ørenlyd ude i Befolkningen. Jeg synes ikke, at man maa undlade at pege paa, at naar man i sin Tid gik til en Lovgivning om Oprettelse af Husmandsbrug med Statsstøtte, drejede det sig ikke om nogen direkte Statsstøtte, idet Staten i alt væsentligt laante Penge til den samme Rentefod, som Brugerne ellers fik Penge til Laans til, men Støtten laa deri, at man fik et forholdsvis stort Laan, idet man laante de $\frac{9}{10}$ af Ejendommens Værdi. Deri laa i Virkeligheden Fordelen, og Betingelsen for at Folk med en mindre Kapital kunde oprette og komme i Besiddelse af Husmandsbrug. Derfor synes jeg, at det er en noget forkert Benævnelse, naar man vil sige, at det Lovforslag, man her behandler, er en Udvidelse af den gamle

Husmandslov; thi her gaar man til at give et direkte Pengetilskud i Form af rede Penge til Oprettelse af disse Husmandsbrug. Og jeg synes, at man maa overveje meget nøje, om de Penge nu ogsaa kommer de Mennesker til gode, som de er beregnede til.

Jeg har lagt Mærke til, og har Udtalelser — fra privat Side ganske vist — om, at der er Folk, som allerede nu har spekuleret paa Jordkøb og Jordsalg i Anledning af denne Lov, og efter hvad der er kommet mig for Øre, er det ikke just til faldende Jordpriser, man søger at faa Handel i Stand paa dette Omraade. Tværtimod er det til Priser, der ligger meget nær op til de Priser, hvortil der har været handlet med Jord i den senere Tid. Fra visse Sider næres der den Tro, at man hurtigt vil kunne faa Jord til meget billige Priser; men om dette bliver Tilfældet, beror udelukkende paa, hvorvidt et Sammenbrud som Følge af den Omsætning af Ejendomme, der har bundfældt sig i de meget store Prioriteter, og jeg kan forøvrigt godt sige de umuligt høje Prioriteter, vil komme før eller senere. Naar man gaar til en Lovgivning her i Rigsdagen paa dette eller andre Omraader, synes det mig altid at skulle være saaledes, at man skal modarbejde og modvirke det, som er det uheldige i den Udvikling, der er foregaaet. Og nu kan ingen faa mig til at tro andet end, at naar man pludselig bevilger en Mængde Millioner til Køb af Jord til Husmandsbrug, kan dette kun have til Følge, at Jordprisen vil stige. Man kan altid bag-efter diskutere om, hvorvidt en Lovgivningsforanstaltning har været uheldig, for man kan ikke baade vedtage Loven og ikke vedtage den; man kan ikke baade købe Jord og ikke købe Jord, og man kan ikke konstatere, hvorvidt Prisen er blevet forhøjet eller ej som Følge af Jordkøb, Staten har fremkaldt. Men notorisk er det, at der i adskillige Tilfælde under Oprettelsen af tidligere Brug er sket Jordhandel paa den Maade, at hvis vedkommende kunde faa Jorden anerkendt til Husmandsbrug, skulde han give en vis Pris, hvorimod Sælgeren skulde nøjes med en mindre Pris, hvis Køberen ikke kunde faa Jorden anerkendt til Husmandsbrug.

Derfor tror jeg, man skal have Øje for dette Forhold; og naar man vedtager dette Lovforslag, saaledes som det er fremsat, kan man ikke være blind for, at hvis Bygningsprisen kommer til at ligge omkring de 18 000 Kr. — lidt billigere, hvor det er billigst at bygge, og maaske lidt dyrere,